

Advies beleidsplan sociale ontmoetingsplekken d.d. 4 augustus 2025**Ons beeld**

Wij zien een beleidsplan sociale ontmoetingsplekken, dat één van de uitvloeisels is van het beleidskader sociale basis. Aan dit beleidsplan ligt een buurtanalyse ten grondslag. Op pagina 15 van het beleidsplan hebben wij gelezen, dat deze eerste, verkennende buurtanalyse is gedaan om aan te sluiten bij de verschillende behoeften per buurt. Het is een eerste aanzet waarop zal worden voortgebouwd, in samenspraak met inwoners en andere belangrijke stakeholders in de buurt.

Onze beoordeling van de buurtanalyse

Wij zijn positief over het feit dat aan het beleidsplan een eerste, verkennende buurtanalyse ten grondslag ligt. Deze analyse gaat nu nog uit van de bestaande ontmoetingsplekken zoals de huidige gemeenschapshuizen, maar ook huiskamers, buurtbröks en ontmoetingsplekken in woonzorgcentra.

-Wij zien deze buurtanalyse als een vooral **kwantitatieve analyse** op basis van het bestaande aanbod. Dat bestaande aanbod is gekoppeld aan cijfers over de samenstelling van de bevolking en aan gegevens over eenzaamheid, (zeer) lage veerkracht en moeite om rond te komen. Wij gaan ervan uit dat u deze eerste, verkennende buurtanalyse op zo kort mogelijke termijn zult uitbreiden met een analyse van de **kwalitatieve behoeften** van de buurtbewoners aan sociale ontmoetingsplekken en dat u in samenspraak met de buurtbewoners die behoeften aan ontmoetingsplekken zult inventariseren.

-De aanbevelingen in de voorliggende 1^e buurtanalyse -waarop het beleidsplan mede is gebaseerd- vloeien enkel voort uit het gebruik van de demografische variabele 'leeftijdsopbouw'. Als ontmoeting en verbinding centraal staan, is die variabele onzes inziens een te smalle insteek. Voor ons is **diversiteit** een belangrijk thema. Daarmee bedoelen wij een **zo veelkleurig mogelijke samenstelling** van een buurt of wijk. Hoe verbinden we bijvoorbeeld expats en studenten aan buurt, wijk en stad. Puur naar de leeftijdsopbouw kijkend, komen o.a. deze groepen niet in het vizier van uw 1^e buurt-analyse.

-In uw buurtanalyse worden inwoners van kleinere wijken onzes inziens te vaak verwezen naar voorzieningen in naburige wijken. Terwijl **bereikbaarheid** onderdeel uitmaakt van een van de twee strategieën in uw beleidsplan. U hanteert daarvoor een ijkafstand van 0,5 km tot een woonzorgcentrum. Wij vragen ons echter af of dit voor bewoners van kleinere wijken wel voldoende zal zijn, zeker voor de in de toekomst groeiende groep van kwetsbare ouderen. Wij zijn van mening dat bereikbaarheid ook onderdeel zou moeten uitmaken van uw gesprekken met buurtbewoners voor de analyse van hun kwalitatieve behoeften.

-Het vorige geldt onzes inziens zeker voor Malpertuis. In de buurtanalyse wordt gesteld dat oudere inwoners van deze wijk (met 42% de hoogste kwetsbaarheidsindex in Maastricht!) voor specifieke activiteiten gebruik kunnen maken van voorzieningen in Pottenberg, waar er volgens diezelfde buurtanalyse onvoldoende aanbod voor ouderen in Pottenberg is. We zien in uw beleidsplan dat het uw bedoeling is o.a. in Pottenberg een Huis van de Wijk te realiseren. Maar we vinden ook dat **zeker met de inwoners van Malpertuis** - gelet op de hoge plaats van die wijk in de kwetsbaarheidsindex- gesproken zou moeten worden over betere oplossingen. Ook Caberg (41,3%) scoort overigens hoog op de kwetsbaarheidsindex.

-We zien in de buurtanalyse ook cijfers over de percentuele aanwezigheid in buurten van buurtbewoners met **een niet-westerse achtergrond**, maar zien ook dat daar verder niets mee wordt gedaan. Zo missen wij bijvoorbeeld niet alleen een duiding over hun mogelijke kwetsbaarheid, maar ook inzicht van welke voorzieningen in gebedshuizen zij gebruik maken en aan welke andere voorzieningen zij mogelijk behoefte hebben.

-In de buurtanalyse zijn onder de noemer van 'overige gegevens' percentages te vinden over eenzaamheid, (zeer) lage veerkracht en moeite om rond te komen. Als deze 3 percentages per buurt bij elkaar worden opgeteld en vervolgens door 3 gedeeld, krijgt u een indruk van de kwetsbaarheidsindex per buurt. Onderaan ons advies treft u een door ons samengesteld overzicht van deze kwetsbaarheidsindex, met daarin **vetgedrukt** de wijken waarin u een Huis van de Wijk heeft bedacht.

Onze beoordeling van het beleidsplan

Wij zijn er positief over, dat in het beleidsplan sociale ontmoetingsplekken de intenties uit het beleidskader sociale basis op dit punt verder worden geconcretiseerd.

Ook zijn wij positief over het feit, dat er sprake is van twee heldere strategieën:

1. een stads brede aanpak waarbij wordt gestuurd op bereikbaarheid, fijnmazigheid, kwaliteit, leefbaarheid, diversiteit en inclusiviteit van ontmoetingsplekken;
2. een bottom-up aanpak waarbij aan initiatiefnemers (als in een specifieke situatie wenselijk) ruimte wordt gegeven en die waar nodig en gewenst worden gefaciliteerd bij het creëren van ontmoetingsplekken.

-Het is ons opgevallen, dat de wijken Malpertuis en Bosscherveld ontbreken in Tabel 1 van uw beleidsplan, terwijl zij nadrukkelijk wel zijn meegenomen in uw buurtanalyse.

-Wij merken op, dat u op het gebied van de **openbare ruimte** (parken, tuinen, bankjes) geen relatie wenst te leggen met de Omgevingsvisie 2040. Dat zien wij als een gemiste kans, omdat mensen elkaar ook in de openbare ruimte 'ongedwongen (kunnen) ontmoeten'. Bewoners van bijvoorbeeld Pottenberg leggen die relatie zelf wel. Zo hebben zij samen met woningbouwverenigingen, een projectbureau en de gemeente een plan ontworpen voor een nieuwe invulling van het Potterieplein en het Terracottaplein.

Ook willen wij in dit verband erop wijzen dat bijna alle projecten die het Burgerberaad u heeft aangereikt, betrekking hebben op die openbare ruimte. Juist gericht op elkaar ontmoeten en opzoeken.

Aangezien het bij de omgevingsvisie daarnaast ook gaat om de leefbaarheid van wijken, achten wij een **integrale benadering** hier essentieel. Onder andere gelet op de gewenste ontwikkelingen met betrekking tot o.a. uw veerkrachtige wijkenaanpak, urban sports & culture, woonzorgzones, duurzaamheidsdoelen, hittestress, enz. De fysieke en sociale omgeving spelen wat ons betreft **een even belangrijke rol!** Juist in de ontwikkelingen rondom **stedelijke sociologie**, krijgt het onderwerp openbare ruimte steeds meer aandacht en momentum.

-In uw beleidsplan wordt gesproken over toegankelijkere ontmoetingsplekken. Wij zouden hier liever het woord toegankelijke lezen. Onder het begrip toegankelijkheid vallen namelijk ook bereikbaarheid en bruikbaarheid van voorzieningen. Gelukkig maakt **bereikbaarheid** deel uit van één van de twee strategieën in uw beleidsplan.

Wij gaan ervan uit, dat u bij uw investeringen in sociale ontmoetingsplekken uit zult gaan van bepalingen in het VN-Verdrag voor mensen met beperkingen. Sinds dit verdrag in 2016 is geratificeerd, heeft dit VN-Verdrag kracht van wet gekregen, ook voor lagere overheden. Daarom lijkt het ons verstandig in samenspraak met inwoners van kleinere wijken en met betrokkenheid van ervaringsdeskundigen te zoeken naar oplossingen die voor hen **bereikbaar, toegankelijk én bruikbaar** zijn.

-In uw beleidsplan wordt gesproken over een beperkte uitbreiding van het opbouwwerk door Trajekt: het past onzes inziens in het kader van uw beleidsplan beter om te spreken over een **gefaseerde uitbreiding**. Een uitbreiding die onzes inziens gekoppeld zou moeten zijn aan een kwalitatieve analyse van de behoeften/initiatieven in de betreffende buurten (zie ook uw strategie 2 en uw Bouwsteen 3 op pagina 23 van uw beleidsplan).

In dit verband willen wij u ook wijzen op de actuele ontwikkeling van zgn. **zorgcirkels**, waarin ook VGZ bereid is te investeren. In het kader van het lopende project 'Welzijn op recept' zouden ook opbouwwerkers hierbij een stimulerende rol kunnen vervullen.

-In uw beleidsplan wordt gesproken over **het ondersteunen van besturen van gemeenschapshuizen**, o.a. door het gedeeltelijk gebruik kunnen maken van exploitatiesubsidies door gemeenschapshuizen. Wat met gedeeltelijk wordt bedoeld, blijft overigens in het vage. Er is onzes inziens nog een andere vorm van ondersteuning. Mensen consumeren hun directe omgeving niet alleen, maar produceren die ook. Uw beleidsplan zou wat ons betreft in dit verband ook in moeten gaan op, hoe de **zeggenschap** over sociale ontmoetingsplekken verbreed kan worden en hoe besturen begeleid kunnen worden in een bredere en meer diverse samenstelling. Vertegenwoordigd zijn brengt onzes inziens ook meer deelname op: representatie stimuleert participatie en dus ontmoeting en verbinding.

-In hoofdstuk 6 van uw beleidsplan erkent u de overbelasting van besturen. Wij achten het daarom nuttig de administratieve lasten voor besturen van gemeenschapshuizen te minimaliseren, bijvoorbeeld door **gestandaardiseerde administratietools** beschikbaar te stellen en door de digitale ondersteuning via Maastricht Doet! Dit vergroot onzes inziens de uitvoerbaarheid van uw beleidsplan door alle vrijwilligersorganisaties.

-In hoofdstuk 7 benoemt uw beleidsplan ook **jongeren als doelgroep**. Wij zijn er voorstander van vooral ook jongeren actief te betrekken bij de uitvoering van uw beleidsplan, bijvoorbeeld via gamemiddagen of via workshops in het kader van urban sports & culture.

Wij achten het waardevol een deel van de subsidie 'Kracht van de Samenleving' te reserveren voor jongereninitiatieven.

-U houdt commercieel geëxploiteerde gemeenschapsvoorzieningen buiten de scope van uw beleidsplan. Niettemin vragen wij ons af, in hoeverre commercieel geëxploiteerde gemeenschapshuizen tegen de subsidie van niet-commercieel geëxploiteerde voorzieningen aankijken. Wij vinden het belangrijk om hierover met hen in gesprek te gaan.

-Ten slotte een opmerking over evaluatie en monitoring. In uw beleidsplan heeft u een framework voor monitoring uitgewerkt tot 2030. Dit geeft een beeld van hetgeen buurtbewoners in dat jaar mogen verwachten. Wij pleiten hier voor een **tussentijdse evaluatie**, twee jaar na de start van de uitvoering d.w.z. **eind 2027, begin 2028** van de tot dan behaalde resultaten bij de pilots 'Huizen van de Wijk en de transformatie van ontmoetingscentra, met zowel kwantitatieve als kwalitatieve data. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Ons advies

-Wij adviseren u de huidige buurtanalyse een meer kwalitatief karakter te geven door de behoeften van buurtbewoners te onderzoeken. Tijdens uw aangekondigde werkbezoeken in het najaar van 2025 aan stadsdelen zou u daartoe de aftrap kunnen geven.

-Wij adviseren u -in het kader van het vervolg op uw 1^e buurtanalyse voor alle wijken en buurten, maar vooral ook voor de kleinere wijken en zeker voor Malpertuis, in gesprek te gaan met de buurtbewoners en tot oplossingen te komen die beantwoorden aan hun behoeften.

-Wij adviseren u in het vervolg van uw 1^e buurtanalyse ook kwalitatieve gegevens mee te nemen, die iets zeggen over de behoeften van buurtbewoners met een niet-westerse achtergrond.

-Wij adviseren u in uw beleidsplan gebruik te maken van de kwetsbaarheidsindex van Maastrichtse wijken en buurten, zoals uitgewerkt op pagina 5 van ons advies.

-Wij adviseren u in uw beleidsplan bij het zoeken naar verbinding ook initiatieven voor het ontmoeten van vaste buurtbewoners, buurtbewoners met een niet-westerse achtergrond en nieuwe bewoners te stimuleren en het ontwikkelen van zorgcirkels op te nemen.

-Wij adviseren u nadrukkelijk uw beleidsplan te koppelen aan de Omgevingsvisie 2040 én aan het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met beperkingen. Dit laatste door hierbij ervaringsdeskundigen te betrekken.

-Wij adviseren u uw investeringen in sociale ontmoetingsplekken én de gefaseerde uitbreiding van het opbouwwerk van Trajekt te koppelen aan de behoeften van buurtinwoners en hun initiatieven.

-Wij adviseren u in uw beleidsplan concreter te zijn over het gedeeltelijk subsidiëren van exploitatietekorten van gemeenschapshuizen en daarover in gesprek te gaan met exploitanten van commerciële gemeenschapsvoorzieningen.

-Wij adviseren u de besturen van gemeenschapshuizen te ondersteunen door de zeggenschap en diversiteit van buurtbewoners in de besturen van gemeenschapshuizen te optimaliseren.

-Wij adviseren u eind 2027, begin 2028 een tussentijdse evaluatie te komen van de tot dan bereikte resultaten. Dat biedt de mogelijkheid tot tijdige bijsturing.

Tabel Kwetsbaarheidsindex Maastricht per buurt

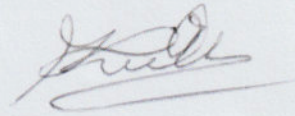
1. Limmel	36,7%
2. Nazareth	40,7%
3. Borgharen	29,3%
4. Itteren	26,0%
5. Wyckerpoort	35,3%
6. Wittevrouwenveld	37,7%
7. Amby	25,7%
8. Scharn	28,7%
9. Heer	31,0%
10. Heugemerveld	35,3%
11. Randwyck	32,0%
12. Vroendaal	22,7%
13. De Heeg	31,0%
14. Heugem	30,7%
15. Villapark	24,0%
16. Jekerdal	23,7%
17. St. Pieter	24,3%
18. Biesland	27,7%
19. Campagne	25,0%
20. Wolder	26,0%
21. Mariaberg	39,0%
22. Brusselsepoort	35,3%
23. Belfort	28,7%
24. Daalhof	32,0%
25. Dousberg-Hazendans	24,3%
26. Malberg	36,3%
27. Pottenberg	41,7%
28. Malpertuis	42,0%
29. Caberg	41,3%
30. Oud-Caberg	28,3%
31. Lanakerveld	geen gegevens (30 woningen)
32. Belvédère	geen gegevens (13 woningen)
33. Bosscherveld	28,3%
34. Boschpoort	33,0%
35. Frontenkwartier	32,3%
36. Boschstraatkwartier	35,7%
37. Statenkwartier	36,7% (227 woningen)
38. Kommelkwartier	34,0%
39. Binnenstad	33,0%
40. Sint Maartenspoort	38,3%
41. Wyck	31,7%

Namens de leden van de Onafhankelijke Adviesraad Maastricht tekenen

Hoogachtend,

Jeroen Rossen,
voorzitter

Kees Eken,
secretaris